

اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای**کارکنان جوان نیروهای مسلح^۱**حسین طرهانی^۲، سید علی نوری^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۱۰

چکیده

این پژوهش باهدف اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح، از نظر هدف در شاخه پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای قرار می‌گیرد. از نظر ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این تحقیق، کارکنان جوان نیروهای مسلح می‌باشند و حجم نمونه به‌دست‌آمده معادل ۳۲۴ نفر است. همچنین به‌منظور از تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل خوشه‌ای و تحلیل عاملی به کمک نرم‌افزارهای SPSS و Excel استفاده شده است. به‌منظور پاسخ به سؤال اصلی پژوهش یعنی "اولویت‌های بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح کدامند؟" پس از مروری بر مبانی نظری مرتبط با سبک زندگی و مسکن، با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای و بر اساس وضعیت اقتصادی، وضعیت روابط اجتماعی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی، کارکنان جوان نیروهای مسلح به سه گروه دسته‌بندی شدند. سپس با استفاده از روش تحلیل عاملی اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه صورت گرفت. نتایج نشان می‌دهد که اتاق‌خواب والدین، پذیرایی و آشپزخانه جز سه اولویت اول گروه اول هستند که با توجه به روابط اجتماعی قوی این گروه قابل توجه است. برای گروه دوم نیز خواب والدین در اولویت بالاتری نسبت به سایر فضاها قرار دارد. در اولویت‌های بعدی فضای نشیمن و آشپزخانه قرار دارند. برای گروه سوم نیز با توجه به وضعیت اقتصادی قوی، روابط اجتماعی ضعیف و ویژگی‌های فردی و خانوادگی قوی، اولویت داشتن اتاق‌خواب فرزندان، فضای آشپزخانه و اتاق‌خواب والدین نسبت به سایر فضاها قابل قبول است.

^۱ مقاله حاضر برگرفته از پروژه تحقیقاتی جایگزین خدمت حسین طرهانی با عنوان "طراحی الگوی ساخت مسکن متناسب با سبک زندگی پرسنل جوان نیروهای مسلح با رویکرد ایرانی-اسلامی" به راهنمایی دکتر سید علی نوری در پژوهشکده آماد و فناوری دفاعی و پدافند غیرعامل در دانشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی است.

^۲ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران. نویسنده مسئول، تلفن تماس: E-mail: Tarhani.ht@gmail.com .۰۹۳۷۹۳۶۳۹۸۵

^۳ استادیار و مدیر گروه معماری و شهرسازی، دکتری معماری و شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، E-mail: Sa_Nouri@iau-tnb.ac.ir

واژه‌های کلیدی: سبک زندگی، مسکن، انتظارات و نیازها، کارکنان جوان نیروهای مسلح.

مقدمه

سبک زندگی رابطه‌ای تنگاتنگ با مسکن فرد دارد. فضایی که انسان در آن سکنی می‌گزیند و آن را به مسکن اطلاق می‌نماید مکانی می‌شود که در آن بخشی از هویت خویش را می‌نمایاند و آن را شکل می‌دهد، چیدمان می‌کند و زندگی روزمره خود را در آن به انجام می‌رساند. مسکن انسان با توجه به ظرفیت‌های درونی و پتانسیل‌های آن سبک و سیاق زندگی او را رقم می‌زند. مسکن با سبک زندگی فرد رابطه‌ای عمیق دارد و ظرف وجودی زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (ملکی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۴۱). در طراحی مسکن امروز، به دلیل تغییر رابطه میان معمار و ساکنین، دیگر شناخت سبک زندگی و نیازهای ساکنین، امکان‌پذیر نیست و این عدم شناخت سبب ایجاد مشکلات عدیده‌ای در امر سکونت گشته است و متعاقباً باعث ایجاد تغییرات فراوانی از سوی ساکنین در ساختار خانه می‌شود و گاه نیز ساکنین مجبور به تغییر سبک زندگی خود می‌گردند که ممکن است پیامدهای منفی در پی داشته باشد. امروزه به لحاظ بی‌توجهی به کیفیت دو مقوله مهم مسکن و سبک زندگی شاهد اتفاق‌های ناخوشایندی چه در سطح جامعه و چه در سطح خانواده هستیم که منشأ اصلی این اختلاف‌ها و تعارضات به محل زیستن افراد برمی‌گردد (خضریان و همکاران، ۱۳۹۵: ۱).

به علت تفاوت سبک‌های زندگی در خانواده‌های کارکنان جوان نیروهای مسلح، در فضاهای زندگی نیاز به وجود امکان اتفاق رفتارهای متفاوت ناگزیر است. به عنوان مثال استفاده از آشپزخانه و رفتارهایی که در آن صورت می‌گیرد در سبک‌های زندگی مختلف، متفاوت است، یا بعضی خانواده‌ها به علت رفت‌وآمدهای زیاد خویشاوندی، نیاز به فضای پذیرایی از مهمان بزرگ‌تری دارند اما برخی دیگر نیاز به آشپزخانه یا نشیمن بزرگ‌تری دارند، از این رو توجه به نیازها و سبک زندگی ساکنان، در اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بسیار اهمیت پیدا می‌کند. برای شناخت سبک زندگی ساکنان تنها نظر معماران و طراحان نمی‌تواند راهگشا باشد بلکه باید نظر خود کارکنان جوان نیروهای مسلح را در مورد سبک زندگی،

انتظارات و نیازهای آنها جویا شد. در صورت تحقق این مسئله، فضایی ساخته خواهد شد که نیاز کاربران در آن برطرف خواهد شد و آنها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نمی شوند. در همین راستا سؤالاتی که محققان در این پژوهش سعی در پاسخ به آنها دارند عبارت‌اند از:

- ابعاد مختلف سبک زندگی کارکنان جوان نیروهای مسلح کدامند؟
- چه مسائل و نیازمندی‌هایی در بخش مسکن برای کارکنان جوان نیروهای مسلح وجود دارد؟
- اولویت‌های بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح کدامند؟

ادبیات و مبانی نظری پژوهش

سبک زندگی

سبک زندگی را می‌توان به مجموعه‌ای کم‌و بیش جامع از عملکردها تعبیر کرد که فرد آنها را به کار می‌گیرد؛ چون نه فقط نیازهای او را تأمین می‌کنند، بلکه روایت خاصی را هم که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است در برابر دیگران مجسم می‌سازند (گیدنز^۱، ۱۹۹۵: ۸۱). مارتین سگالن، جامعه‌شناس فرانسوی، در جمع‌بندی خود از تحقیقات در مورد سبک زندگی در محدوده مسائل زناشویی سه محور را ارائه می‌کند: اول، مسکن (فضای داخلی خانه و تقسیم‌بندی فضاهای خصوصی و فضاهای عمومی و تفریحی داخلی و خارجی)؛ دوم، معاشرت و شبکه روابط خویشاوندی و اتکا در امور و حوادث و تأثیر این روابط بر نوع گذران اوقات فراغت؛ سوم، نوع نگاه و رفتار در مورد اشتغال زنان و تقسیم‌کار در زندگی زناشویی (سگالن، ۱۳۷۰). هندری و همکاران نقل می‌کنند، از اواسط دهه ۱۹۸۰ به بعد، ابعاد سلامت و بهداشت به منزله یکی از مؤلفه‌های سبک زندگی مورد توجه قرار گرفت. (هندری و همکاران، ۱۳۸۱: ۲۳۱). فرن، در بحث از روش‌های تحقیقی پیشرفته گروه متمرکز، به سبک

^۱ Giddens

زندگی اشاره کرده و مؤلفه‌های آن را فعالیت‌ها (مانند کار، سرگرمی و تفریحات)، علاقه‌مندی‌ها (مانند خانواده و رسانه) و عقاید (مانند موضوعات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) برمی‌شمرد (فرن^۱، ۲۰۰۱).

روانشناس آلمانی، آلفرد آدلر، در مورد سبک زندگی تعابیر متعددی دارد که بر محققان علوم اجتماعی پس از خود تأثیر زیادی گذاشته است. او می‌گوید سبک زندگی، یعنی کلیت بی‌همتا و فردی زندگی که همه فرآیندهای عمومی زندگی، ذیل آن قرار دارند (آدلر^۲، ۱۹۵۶). سبک زندگی رفتار و منش نیست بلکه اهری است که همه رفتارها و تجربیات انسانی را هدایت می‌کند و خود به واسطه خوی و منش فردی شکل می‌گیرد (وولمن^۳، ۱۹۸۱).

(کاشانی، ۱۳۹۲) در مقاله خود با عنوان «سبک زندگی ایرانیان (میراث فرهنگی ناملموس) از منظر سیاحان و سفرنامه نویسان خارجی»، با بررسی ۵۰ سفرنامه، به بیان سبک زندگی ایرانیان در گذشته از نظر سیاحان خارجی، می‌پردازد؛ به گفته او کسانی که از بیرون یک فرهنگ به رفتارهای مردم توجه می‌کنند، بیشتر و بهتر می‌توانند این موارد را ملاحظه کنند و سفرنامه‌ها می‌توانند یکی از بهترین منابع شناخت سبک زندگی ایرانیان در گذشته باشد به‌طور مثال وجود مردسالاری و قدرت زیاد مردان، حضور کم‌رنگ زنان و دختران در اجتماع و اجازه نداشتن به کار در خارج از منزل، انجام تمامی امور خانه توسط زنان و تهیه مواد غذایی از قبیل رب و لبنیات در منزل، رعایت کمتر بهداشت در زندگی روزمره، دیدوبازدیدهای زیاد خانوادگی و مهمان‌نوازی ایرانیان، پایبندی به آداب و رسوم، طبیعت دوستی و بسیاری موارد دیگر، از نتایج به‌دست‌آمده از مقاله مذکور است؛ اما به علل گوناگونی، در سبک زندگی مردم ایران تغییراتی ایجاد گردید که مهم‌ترین این دلایل عبارت‌اند از: پیشرفت فن‌آوری، تغییر شکل مسکن، تغییر در شکل و اندازه خانواده‌ها و تحولات سیاسی.

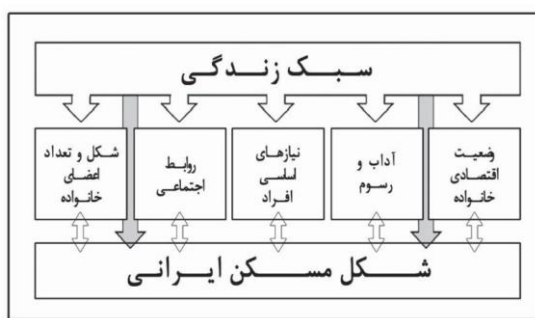
¹ Fern

² Adler

³ Wolman

سبک زندگی و مسکن ایرانی

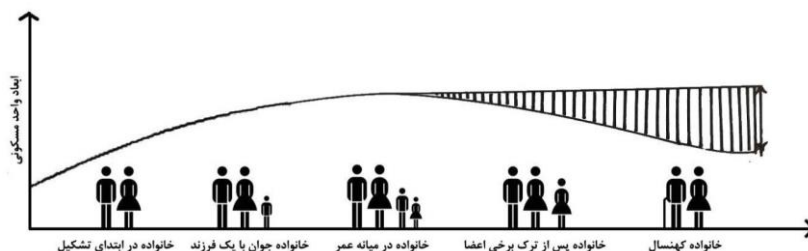
هرچند مفهوم کلی سبک زندگی به دلیل کاراکتر کلمی آن مفید می‌باشد، اما این مفهوم درباره چگونگی تأثیر خود بر شکل خانه و مجتمع‌های زیستی به ما کم‌کی نمی‌کند؛ بنابراین ضرورت دارد که سبک زندگی را به جنبه‌های ملموس‌تری در معماری تجزیه نمود (راپاپورت، ۱۳۹۲) برای معرفی جنبه‌های مؤثر سبک زندگی بر شکل مسکن، می‌توان مدل زیر را ارائه نمود:

شکل ۱: جنبه‌های مؤثر سبک زندگی در شکل مسکن (رامیار، ۱۳۹۱)

• شکل و تعداد اعضای خانواده

اولین و مهم‌ترین اصل در هر طرح مسکونی، شناخت تمایلات و علایق اجتماعی است که طراحی و ساخت برای آن‌ها صورت می‌گیرد. نوع ساختمان باید متناسب با سبک زندگی و نیازهای گروه‌های ساکن باشد. طراح باید شناختی هرچند کلی از ساکنان آینده آن داشته باشد. (رامیار، ۱۳۹۱). یکی دیگر از مواردی که در شکل مسکن تأثیر دارد، تحول ساختار خانواده در گذر زمان است (شکل ۲). در میان تعداد گسترده متقاضیان مسکن، برخی نیازها یا خواسته‌های مشترک وجود دارد، به عبارت دیگر چهارچوب کلی نیازهای فیزیکی افراد یا خانواده‌ها شباهت‌هایی به یکدیگر دارد، به عنوان مثال تمامی خانواده‌ها نیاز به فضایی برای پخت‌وپز یا استراحت دارند، اما به دلیل تنوع در سبک زندگی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی برخی از نیازها و انتظارات افراد از محل سکونت خود، از فرد به فرد و خانواده به خانواده متفاوت است.

شکل ۲: تحولات بعد خانوار و اندازه مسکن (امکچی، ۱۳۷۹- باز ترسیم: نگارندگان)

• روابط اجتماعی

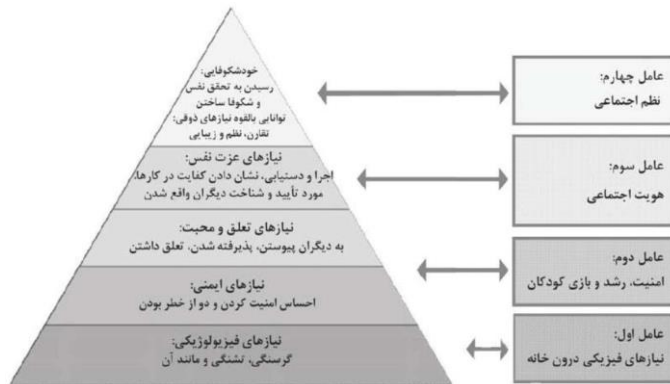
یکی دیگر از جنبه‌های مؤثر سبک زندگی در شکل مسکن، روابط اجتماعی است که می‌توان آن را در دو مقیاس خرد و کلان مورد بررسی قرار نمود؛ مقیاس کلان در واقع برقراری ارتباط با همسایه‌ها و دیگر انسان‌هاست که می‌تواند در پژوهش‌های جداگانه مورد بررسی قرار گیرد، در مقیاس کلان، طراحی صحیح فضاهای جمعی اعم از فضاهای باز و بسته تأثیر بسزایی در برقراری ارتباطات و معاشرت‌های اجتماعی بین همسایه‌ها و ساکنین یک مجتمع مسکونی دارد؛ اما مقیاس خرد، مربوط به روابط درون خانوادگی است. در خانه‌های سنتی ایرانی فضاها به گونه‌ای قرار گرفته‌اند که با ایجاد ارتباط موجب معاشرت افراد با همدیگر می‌شوند. (آریا نژاد و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۱-۲۲ و ۳۵).

• آداب و رسوم

شکل خانه متأثر از عوامل متعددی است که تمامی آن‌ها از نظر میزان اهمیت و تأثیر گذاری در یک سطح قرار ندارند. یکی از مهم‌ترین آن‌ها، ویژگی‌های فرهنگی و آداب و رسوم است که در جوامع مختلف وجود دارد که توجیه‌کننده اشکال مختلف سکونتگاه‌ها در نواحی با شرایط فن‌آوری، اقلیمی و اقتصادی مشابه است (یزدان‌فر و همکاران، ۱۳۹۲). آداب و رسوم در تعریف کلی عبارت است از: مجموعه رفتارهایی که به وسیله افرادی با فرهنگ خاص انجام می‌شوند و این رفتارها به سبکی از زندگی منجر می‌گردند و همه ابعاد زندگی این افراد به آن فرهنگ خاص وابسته می‌شود. با توجه به تغییرات شیوه زندگی و بسیاری عوامل دیگر این ارزش‌ها و میزان تأثیر آن‌ها در حال کم‌کم رنگ‌تر شدن هستند.

- نیازهای اساسی انسان

معماران برای طراحی ساختمان‌ها با توجه به تعاریفی که از معماری ارائه می‌نمایند در راستای تأمین نیازهای انسان گام برمی‌دارند و هدف طراحان ایجاد محیط‌هایی است که نیازهای انسانی را مرتفع نماید؛ از سویی دیگر، رفتارها برای ارضای نیازها وارد عمل می‌شوند و از این‌رو شناخت نیازهای انسان برای طراحان محیطی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (مطلبی، ۱۳۸۰). در هرم مازلو (شکل ۳)، نیازهای هر سطح معین باید دست‌کم تا حدودی ارضا شوند تا نیازهای سطوح بعدی بتواند به صورت عوامل تعیین‌کننده درآیند. بدین ترتیب، تأمین سلسله‌مراتبی نیازها، امری ضروری جهت رشد شخصیت انسان است. البته در اینجا باید عنوان نمود هرم مازلو برای فرهنگ، سبک زندگی و نیازهای ایرانی تعریف نشده است و سلسله‌مراتب نیازهای خانواده ایرانی تا حدودی با سلسله‌مراتب تعریف شده توسط مازلو متفاوت است.

شکل ۳: هرم سلسله‌مراتب نیازها از دیدگاه مازلو (ضرغامی، ۱۳۸۹: ۱۱۲)

- وضعیت اقتصادی خانواده

شاید بتوان ادعا کرد که یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رضایت، مؤلفه‌های اقتصادی است. سطح درآمد مردم در بسیاری از امور مادی و حتی معنوی آنان تأثیرگذار است (رامیار، ۱۳۹۱). وضعیت اقتصادی عبارت است از عواملی که نشانگر میزان درآمد، رفاه، مالکیت، نوع

شغل و میزان رضایت از آن می‌باشد که این عامل به‌طور مستقیم در شکل مسکن آتی افراد یا خانواده‌ها تأثیرگذار است.

پیشینه پژوهش

در زمینه طراحی مسکن بر اساس سبک زندگی و در نظر گرفته این مفهوم به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر طراحی مسکن، پژوهش‌هایی اندکی به زبان فارسی صورت گرفته است. در همین راستا پژوهشی به‌صورت خاص در مورد مسکن متناسب با سبک زندگی کارکنان جوان نیروهای مسلح صورت نگرفته است. با این حال در زیر پژوهش‌های که می‌تواند در راستای پربار نمودن پژوهش محقق را یاری دهند آمده است. لازم است در این بخش اشاره شود که به دلیل ماهیت مفهوم سبک زندگی، این مفهوم در بین کشورها، جوامع، ملت‌ها و یا حتی مردم شهرها و ساکنین مناطق مختلف متفاوت است و پژوهش‌های سایر کشورها در این مورد نمی‌تواند به شناخت صحیح از سبک زندگی کارکنان جوان نیروهای مسلح کمک نماید.

جدول ۱: پیشینه پژوهش

عنوان	سال	نویسنده	روش، مقیاس و نتایج
طراحی مسکن بر پایه سبک زندگی	۱۳۹۲	و. و نلتینگ، جیمز	نویسنده فضاهای یک‌خانه را بر اساس روابط و رفتارها به پنج بخش عمده تشریفاتی، جمعی، خصوصی، پیرامونی و پشتیبانی تقسیم کرده و ملاحظات طراحی را شرح می‌دهد. همچنین به ترکیب این لکه‌ها بر پایه روابط بینابینی می‌پردازد. در این پژوهش، معرفی و تحلیل لکه‌ها، چگونگی ترکیب آن‌ها و گوناگونی سلیقه‌ها و گرایش‌های بازار هدف در قالب ۱۰ بخش تدوین شده است. در پایان نیز این نتیجه حاصل شده است که شیوه طراحی با لکه‌ها، چهارچوبی را برای طرح‌ریزی خانه فراهم می‌کند که می‌تواند با شیوه‌های زندگی متفاوت، منطبق شود. این فرایند همچنین قابل تعمیم به بازه گسترده‌تری از ارزش‌هاست و به‌عنوان نقطه آغازی قابل‌اتکا برای دستیابی به نتایج کلی عمل می‌کند.

<p>این پژوهش در سه شهر مشهد، نیشابور و تربت‌جام انجام گرفته است و در هر شهر ۳۵۰ نفر از مستاجرین به‌عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. در گردآوری داده‌ها از پرسشنامه و مصاحبه و در تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس F و نیز تحلیل سلسله مراتبی AHP استفاده شده است.</p> <p>نتایج پژوهش نشان می‌دهد که معیارهای مرتبط با انتخاب واحد مسکونی و محله برای ساکنین سه شهر موردبررسی دارای تفاوت‌های معنی‌داری است. افراد در انتخاب محل زندگی خود ابتدا به انتخاب محله و سپس به انتخاب واحد مسکونی و درنهایت به ویژگی‌های ساختمان مسکونی توجه نشان می‌دهند. همچنین در انتخاب واحد مسکونی، هرچه مقیاس شهری کوچک‌تر می‌شود، تمایل به انتخاب خانه با ابعاد فضایی بزرگ‌تر و نیز تعداد اتاق‌های بیشتر، افزایش می‌یابد. در انتخاب محله نیز در شهرهای بزرگ، توجه به دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی و نیز دسترسی به خدمات شهری در بالاترین اولویت‌ها قرار دارد، درحالی‌که برای ساکنین شهرهای کوچک‌تر، بافت اجتماعی محله و نیز شناخت ساکنین آن در اولویت‌های بالاتر قرار دارد.</p>	<p>حیدری و همکاران</p>	<p>۱۳۹۵</p>	<p>اولویت‌بندی شاخص‌های مرتبط با ترجیحات مسکونی افراد</p>
<p>در این پژوهش، ابتدا مقایسه سبک زندگی آپارتمان‌نشینی با سبک زندگی اسلامی و شناسایی آسیب‌های سبک زندگی آپارتمان‌نشینی ارائه شده است و در انتها پیشنهادانی از قبیل زنده کردن ساختمان‌سازی سنتی در گوشه و کنار کشور و اتخاذ تدابیر لازم برای بهبود ساختمان‌سازی، از لحاظ طرح متناسب با فرهنگ بومی-اسلامی، پیمانکاران را ملزم کرد که در طراحی و ساخت این مجتمع‌ها، فرهنگ‌های اسلامی را لحاظ کرده و از نظرات صاحبان واحدهای پیش‌خرید شده استفاده کرده و آن‌ها را به‌کارگیرند.</p>	<p>صابری، امیر</p>	<p>۱۳۹۲</p>	<p>آسیب‌شناسی سبک زندگی آپارتمان‌نشینی در تهران</p>
<p>نتایج حاصل از این پژوهش عبارت‌اند از: (۱) عامل اصلی رویگردانی از معماری اسلامی- ایرانی، علاوه برافزایش نیاز تهیه مسکن، تقلید کورکورانه از معماری بی‌هویت غرب بوده است. (۲) ویژگی‌های اصلی معماری ایرانی که با ورود اسلام به ایران، مورد تأکید بیشتری قرار گرفت، درون‌گرایی،</p>	<p>الهی زاده، محمدحسن و سیروسی، راضیه</p>	<p>۱۳۹۳</p>	<p>الگوسازی مسکن بر پایه سبک زندگی اسلامی</p>

ارتباط با طبیعت و وسعت آن بوده است. (۳) بازیابی اهمیت ارزش‌های الهی و عملی کردن آن‌ها از طریق همکاری عالمان دینی و مهندسان معمار، توجه به فرهنگ بومی هر منطقه در معماری مسکن از مهم‌ترین راهکارهای حفظ معماری اسلامی است			
محققان به این نتیجه رسیده‌اند که می‌توان با دخالت دادن سبک زندگی اسلامی در تعریف‌های معماری اسلامی، پویایی، کاربردی شدن و مقتضی زمان بودن معماری اسلامی را به آن بازگرداند.	فاضلیان، سید محی‌الدین و اقبالی، سید رحمان	۱۳۹۶	سبک زندگی، عنصر مغفول معماری اسلامی

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف در شاخهٔ پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای قرار می‌گیرد. از نظر ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی خواهد بود. روش انجام آن ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق، کارکنان جوان نیروهای مسلح می‌باشند که به دلیل مسائل امنیتی، اطلاعات دقیقی از حجم جامعه آماری در دسترس نیست. برای تعیین بازه سنی کارکنان جوان به منابع مختلف رجوع شده است. به عنوان مثال در مجموعه مصوبات شورای عالی جوانان در سال ۱۳۹۳ آمده است که محدوده سنی نوجوانان و جوانان بین ۱۲ تا ۲۵ سال است که کمیسیون‌های اشتغال و ازدواج در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های خود تا سن ۳۰ سالگی را مدنظر قرار دهند؛ یعنی به عبارتی محدوده ۱۲ تا ۳۰ سال. همچنین در اردیبهشت سال ۱۳۹۷، معاون امور جوانان وزارت ورزش و جوانان خواستار تغییر تعریف سنی جوانی به بازه ۱۸ تا ۳۵ شده است. با توجه به اینکه استخدام در اطلاعیه‌های نیروهای مسلح شرط حداقل سن ۱۸ سال برای استخدام وجود دارد و همچنین با توجه به افزایش امید به زندگی در کشور، در این پژوهش منظور از کارکنان جوان نیروهای مسلح، کارکنان با بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال و متأهل است. در راستای تعیین حجم نمونه به روش کوکران، حجم نمونه به دست آمده معادل ۳۸۴ نفر است. به منظور اطمینان بیشتر به داده‌های حاصل از پرسشنامه، با افزودن ۲۰ پرسشنامه (۵)

درصد) دیگر به حجم نمونه، در نهایت تعداد ۴۰۴ نفر از استفاده‌کنندگان برای پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها در نظر گرفته شدند. ۸۰ عدد از پرسشنامه‌های پر شده توسط پاسخ‌دهندگان به دلیل ناقص بودن، خطای آزمون‌های آماری و... کنار گذاشته شده است و در نهایت ۳۲۴ پرسشنامه پر شده، مورد استناد قرار گرفته است. قابلیت اعتماد^۱ پرسشنامه که واژه‌هایی مانند پایایی، ثبات و اعتبار نیز برای آن به کار برده می‌شود، یکی از ویژگی‌های ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه است که نشان می‌دهد ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. در این پژوهش پایایی نیز توسط ضریب آلفای کرونباخ با مقدار ۰.۸۷۵ مورد تأیید قرار گرفته است. مراکز نظامی مراجعه شده به آن‌ها جهت توزیع پرسشنامه‌ها در جدول ۲ ارائه شده است. همچنین به منظور از تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل خوشه‌ای و تحلیل عاملی به کمک نرم‌افزارهای اسپ‌اس‌اس^۲ و اکسل^۳ استفاده شده است. لازم به ذکر است برای تحلیل سؤالات پرسشنامه از طیف لیکرت (۱ تا ۵) استفاده شده است.

جدول ۲: مراکز نظامی نمونه آماری

مرکز نظامی	نهاد
ستاد سپاه محمد رسول‌الله (ص)	سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه امام حسین (ع)	
لشکر ۲۳ تکاور	ارتش جمهوری اسلامی ایران
مرکز آموزش، بهداشت، امداد و درمان شهید سرلشکر هجرتی نزا جا	
مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزا جا	
فرماندهی انتظامی تهران بزرگ	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

معرفی متغیرهای پژوهش

پس از جمع‌بندی مبانی نظری پژوهش و تحلیل محققان، در بخش مبانی نظری تحقیق، بازبینی سیستماتیک منابع با تأکید بر انتظارات و نیازها، ترجیحات و سبک زندگی و مسکن،

¹ Reliability

² SPSS

³ Excel

صورت گرفته است و در آن سعی می‌شود تا با بررسی سبک زندگی و مسکن، مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح ارائه شود. روش به کار گرفته در این گام از پژوهش به صورت قیاسی و از کل به جزء می‌باشد که در انتهای این بخش محصولی در قالب جدولی از مؤلفه‌ها و معیارها در ابعاد گوناگون ارائه شده است. جدول ۳ در قالب دو بعد عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن و الگوی اجزای مسکن متناسب با سبک زندگی ارائه شده است که برای هر کدام مؤلفه‌ها و معیارهایی تعیین شده است.

جدول ۳: متغیرهای تأثیرگذار بر اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح

معیار	مؤلفه	بعد	
سن	ویژگی‌های فردی و خانوادگی	عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن	
تحصیلات			
تعداد افراد خانوار			
درجه نظامی			
معاشرت و شبکه روابط خویشاوندی	روابط اجتماعی		
میزان پذیرایی از مهمان			
حضور مهمان به مدت طولانی			
روابط همسایگی با همسایگان			
متراژ خانه فعلی	مالی و اقتصادی		الگوی اجزای مسکن متناسب با سبک زندگی
تعداد وسیله نقلیه			
میزان درآمد			
میزان سرمایه			
توان پرداخت اقساط			
اتاق خواب والدین	فضای خصوصی		
اتاق خواب فرزندان			
اتاق مهمان			
حمام سرویس بهداشتی			
ورودی	فضای جمعی		

نشیمن		
غذاخوری		
پذیرایی		
آشپزخانه		
بالکن	فضای پشتیبان	
پارکینگ		
انباری		
حیاط	فضای پیرامونی	
نما		
لابی مجتمع مسکونی		

تحلیل یافته‌ها

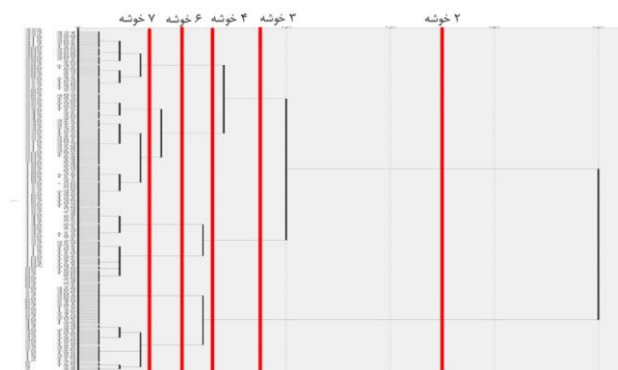
شناسایی گروه‌های همگن با استفاده از تحلیل خوشه‌ای و الگوریتم K-means

جستجو برای یافتن همگونی‌های گروهی، موضوع تحلیل خوشه‌ای است. در واقع تحلیل خوشه‌ای یک تحلیل چندمتغیره است که به دنبال سازمان دادن اطلاعات مربوط به متغیرها است تا آن‌ها را به گروه‌های متجانس یا خوشه‌های هم‌گن شکل دهد که در آن اجزاء هر خوشه به هم شبیه هستند و اعضاء هر خوشه با خوشهٔ دیگر غیرمشابه است؛ به عبارت دیگر، تحلیل خوشه‌ای افرادی که بیشترین همانندی را از نظر معیارهای موردنظر دارند در یک خوشه دسته‌بندی می‌کند، به گونه‌ای که در این روش افراد در گروه‌هایی قرار می‌گیرند که اختلاف درون‌گروهی‌شان کمترین و اختلاف بین‌گروهی‌شان بیشترین باشد (حاجی پور و زبردست، ۱۳۸۴: ۱۱-۱۰). بدین منظور، ابتدا با استفاده از تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی^۱ تعداد خوشه‌های موردنظر برای دسته‌بندی تخمین زده و سپس خوشه‌بندی با استفاده از الگوریتم K-means انجام می‌شود.

^۱ Hierarchical Cluster

• تحلیل خوشه‌ای سلسله مراتبی

درداده کاوی و آهار، خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی (همچنین به نام تحلیل خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی) یک روش خوشه‌بندی می‌باشد که هدف آن ساخت یک سلسله‌مراتب از خوشه‌ها می‌باشد. هر سطح از سلسله‌مراتب یک دسته‌بندی از داده‌ها را نمایش می‌دهد که می‌توان به آن به شکل یک درخت نگاه کرد. هر کدام از برگ‌های درخت نشان‌دهنده یک مشاهده اولیه می‌باشند و ریشه درخت مجموعه تمام مشاهدات است. نتایج یک خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی عموماً به شکل یک دندروگرام نمایش داده می‌شوند. برای انجام تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی از معیارهای بُعد «عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن» استفاده شده است. تکنیک مورد استفاده، روش وارد^۱ است که بیشترین تکرار را در بین ادبیات جهانی داشته است. محاسبات این تکنیک بر اساس تابع هدف و کمینه‌سازی واریانس خوشه‌های ترکیبی است. نتیجه خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی به صورت «نمودار درختواره^۲» نشان داده شده است (نمودار ۱). در این نمودار با توجه به هر سطح از فاصله می‌توان خطی عمودی ترسیم کرد و خوشه‌ها را ساخت. گزینه‌های ممکن عبارت است از ۲، ۳، ۴، ۶ و ۷ خوشه. در مرحله بعد، بهترین گزینه انتخاب و خوشه‌بندی با استفاده از آن انجام می‌شود.

نمودار ۱: نمودار درختواره تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی

• خوشه‌بندی با استفاده از الگوریتم K-means

^۱ Ward

^۲ Dendrogram

الگوریتم K-means یکی از الگوریتم‌های پر کاربرد در خوشه‌بندی داده‌ها و یک روش پایه برای بسیاری از روش‌های خوشه‌بندی دیگر محسوب می‌شود. برای این الگوریتم شکل‌های مختلفی بیان شده است. ولی همه آن‌ها دارای روالی تکراری هستند که برای تعدادی ثابت از خوشه‌ها سعی در تخمین نقاطی به‌عنوان مراکز خوشه‌ها را دارند. این نقاط در واقع همان میانگین نقاط متعلق به هر خوشه هستند. هدف، نسبت دادن هر نمونه داده به یک خوشه که آن داده کمترین فاصله تا مرکز آن خوشه را دارا باشد.

خوشه‌بندی در این بخش برای تمام حالات به‌دست‌آمده از تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی (۲، ۳، ۴، ۶ و ۷) انجام شد. بیشترین انطباق با متغیرها و با در نظر داشتن کاربردی بودن خوشه‌بندی (مشابه بودن تعداد افراد تخصیصی به خوشه‌ها) در تبدیل به ۳ خوشه حاصل شد. در جدول ۴ مشخص شده است که ۱۰۸ نفر در خوشه ۱ (گروه) اول، ۱۲۴ نفر در خوشه ۲ (گروه) دوم و ۹۲ نفر در خوشه ۳ (گروه) سوم جای گرفته‌اند.

جدول ۴: تعداد افراد در هر خوشه

۱۰۸	۱	خوشه
۱۲۴	۲	
۹۲	۳	
۳۲۴	Valid	
۰	Missing	

در نهایت پس از بررسی میانگین متغیرهای فوق، ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و خانوار و فردی گروه‌های سه‌گانه به شرح جدول ۵ است.

جدول ۵: گروه‌بندی سبک زندگی کارکنان جوان نیروهای مسلح بر اساس عوامل اثرگذار بر سبک زندگی

گروه‌ها	وضعیت اقتصادی	وضعیت روابط اجتماعی	ویژگی‌های فردی و خانوادگی
اول	▼	▲	▼
دوم	■	■	▲
سوم	▲	▼	▲
راهنما: کم ▼ متوسط ■ زیاد ▲			

اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه از روش تحلیل عاملی

مراحل تحلیل عاملی برای گروه اول در این بخش به صورت تفصیلی بیان می‌شود و برای دو گروه دیگر، فقط نتایج نهایی ارائه شده است.

قبل از اجرای دستور تحلیل عاملی، ابتدا باید از تعداد و تناسب داده‌ها برای این نوع از تحلیل اطمینان حاصل شود. برای کنترل تناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی، مقدار عددی کی‌ام‌او^۱ و آزمون بارتلت^۲ محاسبه شده است. برای آنکه یک مدل عاملی، مفید و دارای معنا باشد، لازم است متغیرها همبسته باشند. آزمون بارتلت هنگامی معنادار است که احتمال وابسته به آن کمتر از ۰.۰۵ باشد. لذا در این پژوهش، استفاده از روش تحلیل عاملی مناسب قلمداد می‌شود زیرا آماره بارتلت آن در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی‌دار است ($\text{sig} = 0.000$). شاخص کی‌ام‌او نیز شاخصی از کفایت نمونه‌گیری است که کوچک بودن همبستگی جزئی بین متغیرها را بررسی می‌کند. مقدار کی‌ام‌او همراه بین صفر و یک است. این مقدار برای داده‌های این پژوهش، برابر ۰.۷۳۶ به دست آمده است، بنابراین داده‌ها و تعداد نمونه‌ها، برای تحلیل عاملی بسیار مناسب و کافی هستند.

جدول ۶: آزمون بارتلت و مقدار عددی شاخص کفایت^۳

آزمون		مقدار
KMO		0.736
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	1486.195
	df	105
	Sig.	0.000

در اولین اجرای نرم‌افزار، بدون درخواست دوران عواهل، با استفاده از روش تجزیه به مؤلفه‌های اصلی، تعداد عامل‌هایی که قابل استخراج هستند، مشخص گردید. برای تعیین تعداد

^۱ KMO

^۲ Bartlett

^۳ KMO

عامل‌هایی که باید برای مجموعه داده‌ها در این تحلیل استخراج شوند، از معیار کای‌سُر استفاده شده است. بر اساس این معیار، تنها عامل‌های دارای مقدار ویژه ≥ 1 یا بیشتر از یک، به‌عنوان منبع ممکن تغییرات در داده‌ها پذیرفته می‌شوند. جدول زیر، عوامل استخراج شده و درصد تغییرات آن‌ها را نشان می‌دهد. این جدول نشان می‌دهد که مقدار ویژه ۲ عامل بیشتر از ۱ بوده و این عوامل جمعاً ۶۰.۲ درصد تغییرات داده‌ها را تبیین می‌کنند.

جدول ۷: عوامل استخراج شده برای اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای گروه اول و درصد تغییرات آن‌ها

عامل	مقادیر ویژه آغازین			مجموع مجذور بارهای استخراجی			مجموع مجذور بارهای چرخش یافته نهایی		
	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد واریانس
۱	۵.۷۵۶	%۳۸.۳۷۵	%۳۸.۳۷۵	۵.۷۵۶	%۳۸.۳۷۵	%۳۸.۳۷۵	۴.۸۸۰	%۳۲.۵۳۲	%۳۲.۵۳۲
۲	۳.۲۷۴	%۲۱.۸۲۴	%۲۱.۸۲۴	۳.۲۷۴	%۲۱.۸۲۴	%۲۱.۸۲۴	۴.۱۵۰	%۲۷.۶۶۸	%۲۷.۶۶۸
۳	۰.۹۷۸	%۱۰.۵۶۶	%۱۰.۵۶۶						
۴	۰.۹۲۲	%۶.۱۵۰	%۶.۱۵۰						
۵	۰.۸۲۸	%۵.۵۲۰	%۵.۵۲۰						
۶	۰.۷۲۴	%۴.۸۲۷	%۴.۸۲۷						
۷	۰.۴۹۲	%۳.۲۷۸	%۳.۲۷۸						
۸	۰.۴۳۷	%۲.۹۱۲	%۲.۹۱۲						
۹	۰.۳۲۱	%۲.۱۳۷	%۲.۱۳۷						
۱۰	۰.۲۰۴	%۱.۳۵۸	%۱.۳۵۸						
۱۱	۰.۱۹۳	%۱.۲۸۵	%۱.۲۸۵						
۱۲	۰.۱۰۴	%۰.۶۹۲	%۰.۶۹۲						
۱۳	۰.۰۹۰	%۰.۵۹۸	%۰.۵۹۸						
۱۴	۰.۰۵۲	%۰.۳۴۹	%۰.۳۴۹						
۱۵	۰.۰۱۹	%۰.۱۲۷	%۰.۱۲۷						

نتایج فوق نشان می‌دهد که در این تحلیل، اولین عامل به‌تنهایی ۳۲.۵ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد، عامل دوم نیز ۲۷.۷ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد.

در مرحله بعد، ماتریس دوران یافته و امتیاز عاملی مربوط به هر شاخص برای هر یک از عوامل ارائه شده است. در این ماتریس، هر شاخص ممکن است در دسته‌های مختلف دارای امتیازات مختلفی باشد، اما در مرحله نام‌گذاری دسته‌ها، شاخص مورد نظر درون دسته‌ای قرار می‌گیرد که بیشترین امتیاز را در آن کسب نموده است.

جدول ۸: عوامل دوران یافته و بار عاملی آن‌ها برای اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای گروه اول

عامل		معیار
۲	۱	
	۰.۸۷۱	خواب والدین
	۰.۸۱۶	پذیرایی
	۰.۷۷۱	آشپزخانه
	۰.۷۶۴	خواب فرزندان
	۰.۷۳۱	حمام و سرویس بهداشتی
	۰.۶۵۸	پارکینگ
	۰.۶۵۰	ورودی
	۰.۵۰۸	نشیمن
۰.۸۶۷		حیات
۰.۸۳۱		انباری
۰.۷۶۶		غذاخوری
۰.۷۱۶		لابی مجتمع مسکونی
۰.۶۵۴		بالکن
۰.۵۷۴	۰.۵۷۱	نما
۰.۴۳۶		اتاق مهمان

سپس وارد مرحله نام‌گذاری عامل‌ها می‌شویم. برای نام‌گذاری عوامل از بار عاملی ۱ استفاده می‌شود که نشان‌دهنده همبستگی بین عوامل و متغیرها است. در نام‌گذاری عوامل، امتیازهای بالای ۰.۴ ملاک عمل قرار می‌گیرند (جدول ۹) (زبردست و شادزویه، ۱۳۹۰).

جدول ۹: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه اول

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب والدین	۰.۸۷۱
		پذیرایی	۰.۸۱۶
		آشپزخانه	۰.۷۷۱
		خواب فرزندان	۰.۷۶۴
		حمام و سرویس بهداشتی	۰.۷۳۱
		پارکینگ	۰.۶۵۸
		ورودی	۰.۶۵۰
		نشیمن	۰.۵۰۸
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	حیاط	۰.۸۶۷
		انباری	۰.۸۳۱
		غذاخوری	۰.۷۶۶
		لابی مجتمع مسکونی	۰.۷۱۶
		بالکن	۰.۶۵۴
		نما	۰.۵۷۴
		اتاق مهمان	۰.۴۳۶

در ادامه نتایج اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه دوم و گروه سوم به ترتیب در قالب جداول ۱۰ و ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۰: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه دوم

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب والدین	۰.۹۱۷
		نشیمن	۰.۸۷۸
		آشپزخانه	۰.۷۹۸
		خواب فرزندان	۰.۷۶۶
		پذیرایی	۰.۷۶۴
		حمام و سرویس بهداشتی	۰.۷۵۰
		پارکینگ	۰.۶۶۵
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	ورودی	۰.۶۵۱
		حیاط	۰.۹۲۹
		نما	۰.۸۱۲
		بالکن	۰.۸۰۷
		انباری	۰.۶۷۴
۳	اجزای مسکن دارای اولویت سوم	لابی مجتمع مسکونی	۰.۶۶۵
		غذاخوری	۰.۹۱۵
		اتاق مهمان	۰.۸۷۶

جدول ۱۱: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه سوم

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب فرزندان	۰.۹۰۶
		آشپزخانه	۰.۸۴۵
		خواب والدین	۰.۸۳۲
		ورودی	۰.۷۶۱
		نشیمن	۰.۶۶۶
		حمام و سرویس بهداشتی	۰.۶۵۷
		پذیرایی	۰.۵۱۶
		پارکینگ	۰.۴۸۲
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	انباری	۰.۷۹۵
		نما	۰.۷۰۸
		حیاط	۰.۶۸۱
		بالکن	۰.۵۷۰
۳	اجزای مسکن دارای اولویت سوم	غذاخوری	۰.۸۶۲
		اتاق مهمان	۰.۸۴۳
		لابی مجتمع مسکونی	۰.۵۰۰

نتیجه‌گیری

با عوض شدن سبک زندگی در نیم‌قرن گذشته، مفهوم و مصداق «خانه» و «سکونت» جای خود را به «واحد مسکونی» و «اسکان» دادند. تغییر سبک زندگی تقریباً همه جنبه‌های آیینی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و بالطبع خوراک و پوشاک و آداب سکونت را هم شامل شده است. خانواده‌های ایرانی در گذشته‌ای نه‌چندان دور، مدت‌زمان نسبتاً زیادی را در حیاط خانه و در ارتباط با طبیعت سپری می‌کردند اما امروزه به دلیل وجود برخی محدودیت‌ها و طراحی‌های نادرست ارتباط افراد با طبیعت بسیار کم‌رنگ‌تر از گذشته گشته است. برای شناخت سبک زندگی ساکنین تنها نظر معماران و طراحان نمی‌تواند راهگشا باشد بلکه بایستی نظر خود ساکنین را در مورد سبک زندگی، انتظارات و نیازهای آن‌ها جویا شد. در صورت

تحقق این مسئله فضایی ساخته خواهد شد که نیاز کاربران در آن برطرف خواهد شد و آن‌ها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نمی‌شوند.

به‌منظور اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای کارکنان جوان نیروهای مسلح، پس از مروری بر مبانی نظری مرتبط با سبک زندگی و مسکن با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای و بر اساس وضعیت اقتصادی، وضعیت روابط اجتماعی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی، کارکنان جوان نیروهای مسلح به سه گروه دسته‌بندی شدند. سپس با استفاده از روش تحلیل عاملی اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه صورت گرفته است (جدول ۱۲).

جدول ۱۲: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه

مؤلفه	معیار	گروه اول	گروه دوم	گروه سوم
فضای خصوصی	اتاق خواب والدین	۱	۱	۳
	اتاق خواب فرزندان	۴	۴	۱
	اتاق مهمان	۱۵	۱۵	۱۴
	حمام سرویس بهداشتی	۵	۶	۶
فضای جمعی	ورودی	۷	۸	۴
	نشیمن	۸	۲	۵
	غذاخوری	۱۱	۱۴	۱۳
	پذیرایی	۲	۵	۷
	آشپزخانه	۳	۳	۲
فضای پشتیبان	بالکن	۱۳	۱۱	۱۲
	پارکینگ	۶	۷	۸
	انباری	۱۰	۱۲	۹
فضای پیرامونی	حیات	۹	۹	۱۱
	نما	۱۴	۱۰	۱۰
	لابی مجتمع مسکونی	۱۲	۱۳	۱۵

اولویت‌های گروه اول با توجه به وضعیت اقتصادی ضعیف، روابط اجتماعی قوی و مشخصات فردی و خانوادگی بالای این گروه، نشان می‌دهد که اتاق‌خواب والدین، پذیرایی و آشپزخانه جز سه اولویت اول این گروه هستند که با توجه به روابط اجتماعی قوی این گروه قابل توجه است. این گروه عمدتاً زوج‌هایی هستند که به‌تازگی زندگی مشترک خود را آغاز نموده‌اند و دارای فرزند نیستند و به نسبت دیگر گروه‌ها، میزان پذیرایی از مهمان‌ها و روابط اجتماعی بالاتری دارند که از همین جهت فضای پذیرایی و آشپزخانه برای آن‌ها اهمیت بالایی دارد. برای گروه دوم نیز اتاق‌خواب والدین در اولویت بالاتری نسبت به سایر اتاق‌ها قرار دارد. در اولویت‌های بعدی فضای نشیمن و آشپزخانه قرار دارند. این گروه نیز به دلیل بالا بودن ویژگی‌های فردی و خانوادگی عمدتاً دارای ۱-۲ فرزند هستند و سطح روابط اجتماعی و برگزاری مهمانی در این گروه متوسط است و عمدتاً از فضای نشیمن استفاده می‌کنند به همین دلیل برای این گروه فضای نشیمن و آشپزخانه حائز اهمیت است. برای گروه سوم نیز با توجه به وضعیت اقتصادی قوی، روابط اجتماعی ضعیف و ویژگی‌های فردی و خانوادگی قوی، اولویت داشتن اتاق‌خواب فرزندان، فضای آشپزخانه و اتاق‌خواب والدین نسبت به سایر فضاها قابل قبول است. برای این گروه فضاهای خصوصی خانه نسبت به سایر فضاها اهمیت بالاتری دارد. (جدول ۱۱). اینکه کدام بخش از فضای مسکونی از نظر کارکنان جوان نیروهای مسلح با توجه به شرایط فردی و خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی برای آن‌ها حائز اهمیت است، در زمان طراحی فضاهای مسکونی بسیار کمک‌کننده خواهد بود چرا که باعث خواهد شد خانواده‌ها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نشوند و یا بخواند در مکان دیگری ساکن شوند.

منابع و مآخذ:

- امکچی، حمیده (۱۳۷۹)، الگوی سکونت و حقوق شهروندی، انبوه سازان مسکن، دوره ۱، شماره ۲، ۱۷-۸.
- آریا نژاد، پرستو و طباطبایی زواره، ملک (۱۳۹۱)، طراحی معماری (بخش دوم)، تهران، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارودانش.
- آصفی، مازیار و ایمانی، الناز (۱۳۹۵)، بازتعریف الگوهای طراحی مسکن مطلوب ایرانی - اسلامی معاصر با ارزیابی کیفی خانه‌های سنتی، پژوهش‌های معماری اسلامی، دوره ۴، شماره ۲، ۵۶-۷۳.
- حاجی پور، خلیل و زبردست، اسفندیار (۱۳۸۴)، بررسی، تحلیل و ارائه الگویی برای نظام شهری استان خوزستان، نشریه هنرهای زیبا، دوره ۲۳، شماره ۲۳، ۵-۱۴.
- خضریان، علیرضا و بیات، مهدی (۱۳۹۵)، بررسی نقش سبک زندگی در تحول فضای معماری خانه‌ها (نمونه موردی: خانه‌های یزد)، اولین همایش ملی معماری و شهرسازی (اندیشه، نظریه‌ها و روش‌ها)، ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر.
- راپاپورت، آموس (۱۳۹۲)، انسان‌شناسی مسکن. (خسرو افضلیان)، مشهد، کتاب‌کده کسری.
- رامیار، رضا (۱۳۹۱)، درآمدی بر طراحی محوطه مجموعه‌های مسکونی، تهران، انتشارات سمت.
- زبردست، اسفندیار و شاد زاویه، هادی (۱۳۹۰)، شناسایی عوامل مؤثر بر پراکنده‌گویی شهری و ارتباط آن با ساختار فضایی شهر (نمونه مورد مطالعه: شهر ارومیه)، نامه معماری و شهرسازی، دوره ۴، شماره ۷، ۸۹-۱۱۲.
- سگالن، مارتین (۱۳۷۰)، جامعه‌شناسی تاریخی خانواده. (مجید الیاسی)، تهران، نشر مرکز.

- شولتز، کریستیان نور بری (۱۳۸۱)، مفهوم سکونت به سوی معماری تمثیلی، (محمود امیر یاراحمدی) تهران، نشر آگه.
- صابری، امیر (۱۳۹۲)، آسیب‌شناسی سبک زندگی آپارتمان‌نشینی در تهران، مجموعه مقالات همایش ملی سبک زندگی و در ایران امروز، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ضرغامی، اسماعیل (۱۳۸۹)، اصول پایداری اجتماعی مجتمع‌های مسکونی در شهرهای ایرانی - اسلامی، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی - اسلامی، دوره ۱، شماره ۲، ۱۱۵-۱۰۳.
- عبادی، عباس؛ شمسی، افضل؛ تابان‌زاد، زینب و سعید، یاسر (۱۳۹۳)، مقایسه سبک زندگی افراد نظامی و غیرنظامی، فصلنامه طب انتظامی، دوره ۳، شماره ۳، ۱۵۹-۱۶۶.
- فاضلیان، سید محی‌الدین و اقبالی، سید رحمان (۱۳۹۶)، سبک زندگی؛ عنصر مغفول معماری اسلامی، مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، دوره ۱۰، شماره ۱، ۵۷-۸۰.
- کاشانی، مجید (۱۳۹۲)، سبک زندگی ایرانیان (میراث فرهنگی ناملموس) از منظر سیاحان و سفرنامه نویسان خارجی، مجموعه مقالات تحولات سبک زندگی در ایران، جلد اول، تهران، انتشارات تیسرا.
- مطلبی، قاسم (۱۳۸۰)، روان‌شناسی محیطی: دانشی نو در خدمت معماری و طراحی شهری، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۱۰، ۵۲-۶۷.
- ملکی، سعید و آریان‌کیا، مصطفی (۱۳۹۶)، سنجش تطابق کالبدی - فضایی سکونتگاه‌های شهر گرگان مبتنی بر شاخص‌های مسکن ایرانی - اسلامی، مطالعات عمران شهری، دوره ۲، شماره ۴، ۱۳۹-۱۵۳.
- هندری، لئو؛ لائو، جان و گلاندینینگ، آنتونی (۱۳۸۳)، اوقات فراغت و سبک‌های زندگی جوانان. (فرامرز ککولی‌دزفولی، مرتضی ملانظر و جنت شاک‌سمیت)، تهران، نشر سوم.
- الهی‌زاده، محمدحسین و سیروسی، راضیه (۱۳۹۳)، الگوسازی مسکن بر پایه سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی دینی، سال ۱، شماره ۱، ۳۵-۵۲.

- یزدان فر، عباس؛ حسینی، باقر و زرودی، م صطفی (۱۳۹۲)، فرهنگ و شکل خانه (مطالعه موردی: خانه‌های سنتی شهرستان تنکابن و رامسر)، فصلنامه مسکن و محیط روستا، دوره ۳۲، شماره ۱۴۴، ۱۷-۳۲.

- Adler, A. (1956), *The Individual Psychology of Alfred Adler*, New York, Basic Books Inc.
- Giddens, A (1995), *Modernity and Self Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Fern, E.F. (2001), *Advanced Focus Group Research*, London, Sage Publications.
- Wolman, B. (1981). *Contemporary Theories & System in Psychology*, Plenum Press.